

Leto II.

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

NA MEJAH

Štev. 7.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo:
Jesenice, Krekov dom**LIST ZA GOSPODARSTVO, PROSVETO IN KULTURO**

Jesenice, 27. marca 1937

Naše vstajenje

»Pred menoj se je razprostiralo polje in livad brezkončna in — kaj mi je bilo takrat — da sem videl v vsakem rožnem cvetu, v sleherni bilki brezmejno hrepenenje do življenja, vse k soncu kipeče in vstajajoče tako silno in radostno, da sem začutil pekočo praznino v svojem mrtvem telesu.«

Tako je vzkliknil ob neki priliki Voltaire, tisti genialni brezverec, mogočnik svoje ošabnosti, ker v svoji razbiti in zakrknjeni notranjosti ni imel niti toliko moči, da bi zamogel občutiti srečo vsaj trenutek.

Kaj pa je z nami?

O, prav nič, bi odgovorili tisoči, prav nič, samo živimo in delamo. Toda čas, ki nas s svojo kritično in jekleno doslednostjo vleče s seboj, zahteva od nas drugačnega odgovora, zahteva tudi račun našega dela, točen načrt kulturne stavbe in še zahteva, da z žrtvami potrdimo svoje dolžnosti in pravico do življenja.

Postojmo trenutek in se sklonimo vase nad sveto skrivnost Kristusovega vstajenja, ki z valovjem sreče in moči napaja našo revščino, šibkost in strahopetnost pred smrtjo. Dan za dnem zavračamo resnico, ki nas edina more okrepiti in nas držati v pravi življenjski smeri na granitni poti katoliških načel, ki vodi naravnost na cilj, skozi vrata vstajenja in prerojenja, katera nam je odprl Zveličar v triumfu zmage nad smrtjo. Prerojen in ves silen je vstal. Odprla so se vrata sveta in zveličaven blesek je silil preko zemlje, jo snel iz tečajev ter jo presadil iz trohobe v vesoljno kraljestvo za vekomaj, da otme smrti svoje ovce.

Da jih otme? Da, toda samo tiste, ki njegovemu klicu vseskozi sledijo, tistim, ki ga nosijo v svojih srcih in postavljajo Njegovo ime v sredino dejanj ter v znamenju križa utemeljujejo upravičenost svojega življenja. Toda kaj naj pričakujemo od onih, ki ne obračajo pomenu Kristusovega vstajenja samo hrbet, ampak celo pljujejo nanj in ga razlagajo z ogabno nizkotnostjo navadnega političnega dogodka samo zaradi tega, da bi svoje vsakdanje, minljive fraze čim več pridobile na vrednosti in pomembnosti, zakaj dobro se zavedajo, da je vsaki zmotni ideji najhujši sovražnik resnica.

In v Njem je vsa resnica in popolnost. Zato velja ves boj tistim, ki vanj verujejo. Toda stara, globoko ukoreninjena debla se ne rujejo zlahka, ne presajajo se v drugo zemljo, ker bi ovenela in se posušila. Mlado, komaj vzniklo bilje pa je mehko in voljno, je sprejemljivo za vse spremembe in vplive, je proti sili brez odpora.

To poslednje si ti, mladina, si ti fant in tudi ti, mladi mož. Si ti, fant, ki te je življenje postavilo v svoje vrvenje, da preizkusi tvojo odpor-

nost, tvoj značaj in ukoreninjenost. Si ti, mladi mož, da te v svojem brezobzirnem objemu pretehta in pretiplje, preišče najmanjši kotiček tvojega ognjišča, da vidi, kaj vzgajaš in kako, kaj in kako daješ. Ali se oba pripravljata tako, da vaju bo vodilo življenje, ali pa bosta vidva pripravila pot sebi in svojem po svojem sreču, po svojem lastnem hotenju in prepričanju, osvobojenem po vstajenju Resnice.

To je vprašanje, ki venomer visi nad nami v grozeči obliki. Vprašanje ne enega, pač pa nas vseh, zakaj za enega je ta teža preogromna. Zagrabiti je treba za jedro in pretresti do temeljev, da vse gnilo in slabo odpade, da ostane samo tisto, kar je zdravo, naj bo še tako majhno. Saj važno je le to, da je sposobno za rast, krepki in pravilni razvoj življenja.

Ne smemo se ustrašiti težav in zaprek, pod katerimi je klonila mnogotera generacija. Naša dolžnost je, da ne pustimo pasti greha na naše otroke, ki bi ga porodila naša slabost in neodločnost. Bolj kot kdajkoli se nam danes nudi prilika spoznati zgrešeno preteklost, katere posledice čutimo na lastnem hrbtu. Kot krivico jo obsodimo in zavržimo, dokler še ni prepozno, da se otresemo zločina, ki se že snuje v ozračju ter čaka naše potomce, da jim pokaže naš hinavski in strahopetni obraz kot žalostno dediščino, če naša sedanjost ne bo boljša od preteklosti.

Zavržimo Voltairejev pesimizem, da ne bomo kakor on pustili strupu brezverstva ubijati v nas občutka zemske sreče, spojene z večnostjo. Če izgubimo to, smo izgubili vse, kar zamore izoblikovati naše življenjsko prepričanje. In to je temelj, ki ga ne more porušiti noben vihar in peripetije samovoljnih oblastnikov. To je predpogoj za svobodno življenje posameznika, družine in narodove skupnosti. Torej bomo tudi sami krivi, če bomo na ljubo prepleškanim vabam zavrgli prepričanje in se odrekli katoliškemu nazoru ter s tem izpostavili nevarnosti vse, čemur smo še malo prej posvetili svoje življenje.

Tega mi nočemo in ne smemo dopustiti. Proč od skušnjav in vab razrvanega življenja in proč z zaprekami, ki nam zapirajo pot naravnost, pot k prerojenju in vstajenju. Roke proč z naših ramen, proč z zavoženimi smernicami, roke proč od naših družin, ker mi bomo vstali, ker hočemo živeti utemeljeno in brezkompromisno. Zadnji čas je, da vstanemo s Kristusom. Za bodočnost, za našo upravičenost. Z močjo, ki bo kljubovala vsem strastem razdiralne politike, s silo naše, samo slovenske krvi in katoliške samozavesti. Zgradimo nazaj, kar je porušeno in prečistimo se do poslednjega med seboj, da bodo zanamci blagoslovljali preteklost. Združimo se na svoji ljubi slovenski zemlji in vstanimo s Kristusom!

*Našim čitateljem,
prijateljem in sodelavcem
vesele velikonočne
praznike!*

Z Jesenic

Procesija vstajenja, če nam jo bo nebo dovolilo, naj bo naša zunanja manifestacija naše verske miselnosti. V teh časih ločitve duhov manifestirajmo za vstalega Kristusa, ki bi ga nekateri tako radi za vedno pokopali. Zato bodi naše geslo: Vsak zaveden katoličan se včleni v sprevod! Stati ob strani in radovednost pasti, se pravi krasti Bogu čast.

Radodarno srce so zopet pokazali Jeseničani na praznik sv. Jožefa. G. župnik Miha Jenko iz ljubljanskih Most in njegov blagajnik sta ta dan zadovoljna odhajala domov s polno denarnico. En debel kamen za svojo novo cerkev sta nesla domov.

Duhovne vaje za može in fante na Jesenicah in za dekleta na Savi so prav dobro uspele. Na obeh straneh je bila udeležba zadosti častna in zadovoljiva. Seveda moramo stremeti za tem, da jih bo v prihodnje še več, ki bodo pri Bogu iskali poglobitve svojega življenja. Moramo povsod naprej, zlasti pa tu.

Dobrodelna prireditelj Vincencijeve konference, prirejena za materski dan, je bila kljub izredno slabemu vremenu prav dobro obiskana. Moramo priznati, da je bila tudi dobro pripravljena. Častite sestre so morale v to ljubko prireditelj položiti zares mnogo truda, da je tako lepo uspela. — Sploh so tovrstne prireditve naših malčkov na odru Krekovega doma postale najbolj privlačne od vseh. Prav bi bilo, če bi se prireditelj ponovila.

O naših »špancih« so pisali dosti že drugi časopisi. Nekateri pravijo, da je prav škoda, da so jih ujeli in poslali nazaj k nam. Naj bi le šli v tisto blaženo Španijo. Drugi so še celo mnenja, da naj bi dali tistim, ki hočejo iti tja,

kar prosto vožnjo in obnem prepoved, da se nikoli več ne smejo vrniti. Tako bi očistili deželo našo mnogo kvarnega plevla.

Novi komisarje marksističnimi podružnicama na Jesenicah in na Javorniku je postavila njihova centrala. To je v kratkem času že drugi slučaj, da je centrala vzela posle vodstva organizacije izvoljenim odbornikom in jih izročila drugim, katerim bolj zaupa. Za to mora imeti že gotove zadostne vzroke. Nas ta stvar prav za prav ne zanima, vendar se nam pa zdi čudno, da ob tolikem poudarjanju svobodoljubnosti pri marksistih svobodno izvoljeni odborniki kar takole frče s svojih položajev in jim pred nosom pečatijo pisarniške prostore. Bo pač vse tisto govorjenje o svobodi samo za varanje lahkovernih ljudi. Marksizem res ni fašizem, ampak čisto navaden brutalen terorizem je pa.

Neki učiteljci pri nas »afne« ne dajo miru. Za zabavo resnim ljudem navajamo dobeseden zapisek nekega učenca in njenih naravoslovnih skrivnosti, ki jih razkriva v blagor človeštva ukaželjni mladini:

Razvoj človeštva!

Da imajo človek in velike opice skupnega pradedca, da izhaja ta prednik iz neke nižje oblike, od nekega zgodnjega sesalca in sicer iz ribe. Zakaj človek je v razvoju spočetka tak, kakor bi se hotel razviti v ribo, ima škržne odprtine in ribje srce in ledvice; zato spominjajo njegove razvojne stopnje na sesalca nižje stopnje. Nekaj časa ima rep. Cerkev nasprotuje, da je človek iz živali. Toda cerkev ne zagovarja več, ker ne more dokazati.

Imenitna fantazija! — Mi bi pripomnili samo, da je nekoč neka mlada gospodična vprašala svojega profesorja, če je človek res iz opice. On ji je pa rekel: »Vi že morebiti, jaz pa ne!

S Koroške Bele

Naše poročilo v zadnji številki je vzbudilo med našimi čitatelji veliko zanimanje in nič manjše navdušenje za delo našega občinskega odbora, ki tako zelo skrbi za gospodarski procvit naše občine. Nekateri so bili zadovoljni, drugi zopet ne, vendar pa se morajo zavdati, da je to še zmiraj bilo tako in ni mogoče vseh ljudi spraviti na eno kopito. Dokaz: zadnje volitve v srenjski odbor na Koroški Beli.

Naša mladina je zdrava

Na splošno so sodbe, ki jih starejši rod kar na hitrico in zato brez treznega preudarka izreka o sodobni dorasli in doraščajoči mladini, dokaj neprijazne in dokaj — krivične.

Res je drugačna ta mladina od nekdanje. Zdi se, da je bolj skeptična, bolj kritična, mnogo bolj nezaupna od nekdanje. Zdi se pa tudi, da ima zato zadosti vzroka v življenju starejšega rodu, v katerem vidi vse premalo idealizma, in v novodobnih razmerah, ki s svojo razrvanostjo dušijo dihalne mladosti.

Mladina je bila v vseh časih nositeljica idealizma, borbena plast človeške družbe za vse, kar je lepo in dobro. Vedno je bila nositeljica vere v napredek in v pravico. V mladih srcih je vedno živelo hrepenenje po dovršenosti, ki ga ni brez žrtve in samoopovedi. Ona se ni in se tudi danes ne vprašuje, kako so te žrtve obrestonosno vprav zanjo naložene. Pri svojem delu ne šteje ur in jih ne preračunava v suhe materialne številke in v denarne donose, za katere bi bila sicer obogatela, če bi mogla zavreči ustvarjajoče idealistično delovanje in služiti grobi osebni sebičnosti. Njej ni bogastvo kopičenje snovnih dobrin za osebno obogatitje in s prezirom gleda na tiste, ki se sprašujejo, češ, kaj ima od svojih neplačanih stremljenj, žrtve in dela. Zmaterializirane človeka smatra za cinika brez notranje vrednosti, brez duhovnega bogastva. S pomilova-

njem nad njegovim notranjim uboštvom računa z minljivostjo zunanjega bogastva in v duhu gleda bodoči razkroj in razpad njegovih brezdušnih teženj in razsul nakopičenih materialnih vrednot.

Taka je bila mladina, taka je tudi danes, čeprav ne vsa, mnogo pa jih je vendar še, ki so dovolj bogati v svojih dušah in nosijo v njih sonce novega življenja in njegovo toploto s seboj. Mnogo jih je, ki jim je bridko, da niso vsi tako usmerjeni in ki v svojih srcih trpe, če gre življenje v napačne smeri in pomagati ne morejo. In delajo in ne vprašajo za plačilo, se trudijo in poleg tega materialno žrtvujejo, v njih pa je radost in veselje, v njih je pesem iz življenja duhovnega plemstva doma.

Taka je naša mladina, če smo ji pravični. Na drugem mestu prinašamo nekaj sestavkov naših mladih fantov, starih izpod 20 let, pod naslovom: »Kako misli naša mladina«. Preberite jih, pa recite, če naša sodba o mladini ni pravilnejša kot tista črnogleda in krivična, ki pri mladih ljudeh vidi le nagnjenje k zlu. Naše mlade fante, pa tudi dekleta prosimo, naj se še oglase in nam pošljejo svojih prispevkov v natisk. Vabimo jih zato, ker vemo, da je v njih zdravje in življenje bogato in je prav, če ga morejo v tiskani besedi dati tudi drugim.

Konec debate

Kdo je praznike zapravil?

Pri sklepanju nove kolektivne pogodbe za tovarna KID in njeno delavstvo se je zaradi odločnega stališča zastopnikov Zveze združenih delavcev, da se morajo delavstvu priznati vsi cerkveno zapovedani prazniki, razvila v časopisju ostra polemika. Glasilo JSZ »Delavska pravica« na demagoški način poroča, da so zastopniki ZZD zapravili praznike delavstvu, kjer je njen zastopnik podal načelno izjavo, da hoče imeti praznike za vsako ceno. Mi smo mnenja, da bi prav tako izjavo morala podati tudi JSZ, če hoče biti katoliška organizacija. Žal tega ni storila.

Zastopniki vseh delavskih organizacij so namreč tekom pogajanj pristali, da se povprečna mezda vsega delavstva zniža za 11% od prejšnje skupne mezde. Pri pogajanjih za praznike je torej šlo za to, ali naj se vsi cerkveno zapovedani prazniki praznujejo ali ne. Če tovarna te praznike prizna, mora, če dela, v teh dneh plačati zaposlenemu delavstvu 50% poviška, če ne dela, pa nosi breme režijskih stroškov. Ti režijski stroški za nujno potrebno vzdrževanje obrata na tekočem obstojajo predvsem v plačah (prazničnih s 50% poviška), za vzdrževalno osebje, v potrošnji premoga v vročih obratih, v izgubljeni električni energiji, v izgubljenih delavnih dneh nameščenskih uslužbencev. Ti namreč bi bili ob istih mesečnih plačah s priznanjem praznikov za delavstvo avtomatično včlenjeni v njihovo praznovanje. Za številne nameščence, ki jih je sedaj pri KID okoli 300, bi bilo uveljavljanje praznikov v kolektivni pogodbi z delavstvom velika pridobitev. Za KID pa pomeni nepraznovanje praznikov samo pri nameščencih tolikokrat po cca. 300 delavnih dni dobička, kolikor zapovedanih praznikov je izpadlo iz nove kolektivne pogodbe.

Tovarna je tekom pogajanj v načelu pristala na praznovanje vseh zapovedanih praznikov, toda je zahtevala, da škodo, ki iz tega nastane zanjo,

nosil delavstvo. Očitno je pri preračunavanju tedaj prešla zguba nameščenskih delavnih dni in zanjo ni zahtevala nadomestka. Torej je tovarna hotela, da delavstvo pri svojih dohodkih utрпи poleg že pogojenih 11% znižanja še zgubo KID zaradi praznovanja.

Povedati pa je treba tu takoj, da so se pogajanja za praznike vršila v najtesnejši povezanosti s pogajanjimi za plačan dopust. Nasproti stališču KID je bilo stališče delavstva, da morajo iti prazniki in dopusti v breme KID.

Končno je KID zastopnikom organizacij bila pripravljena v svoje breme dati praznike ali dopust, nikakor pa ne obojega skupaj. Zveza združenih delavcev je bila za kompromisno rešitev, da se praznujejo vsi cerkveno zapovedani prazniki in da tovarna plača vsemu delavstvu povprečno dva dni dopusta. Tovarna je na ta predlog pristala. Ostale tri organizacije (JSZ, SMRJ, NSZ) pa so se odpovedale štirim zapovedanim praznikom in zahtevale mesto njih še dva dni dopusta, torej skupno štiri dni dopusta. Zmagalo je stališče teh organizacij napram nemu ZZD, ker so bile pač v večini in ker je tovarni ta drugi predlog veliko bolj konveniral kot predlog ZZD, na katerega je že prej pristala.

Tehnični ravnatelj KID g. ing. Dostal je izjavil zastopniku našega lista, da je obratovodstvo z veseljem sprejelo ta drugi predlog, ker pomeni za KID napram stališču ZZD lepo pridobitev. Tekom razprave je isto poudaril član delavske delegacije SMRJ, ko je dejal, da tovarna s tem pridobi, če da namesto praznikov dopuste. Če je torej tovarna nekaj pridobila, je delavstvo nekaj izgubilo in je bil predlog ZZD za delavstvo boljši od predloga ostalih treh organizacij. Zdi se celo, da so te slednje samo zato stavile svoj predlog, da ni prodrlo načelno stališče ZZD.

Tako je dejansko stanje te stvari, ki ga hoče zlasti JSZ utajiti in drugače naslikati. Da bo

konec slepomišenja, navajamo tu iz stenografskega zapisnika o pogajanjih glede borbe za praznike nekaj najznačilnejših izjav, da po njih čitatelji sami presodijo, kje je resnica in kdo je praznike zapravil:

Inšpektor dela: Kako pa je glede praznikov?

Gaser (zastopnik ZZD): Mi predlagamo praznike, kakor jih predvideva modus vivendi. Hočemo jih zato, da bi jih praznovali, ne da bi delali. Prazniki so zakoniti in morajo biti uveljavljeni; če pa se dela, morajo biti tudi primerno plačani.

Ing. Petrovčič (zastopnik KID): Dve možnosti sta. Ali se ne dela, ali se dela s 50% pribitkom. V vsakem slučaju gre na račun podjetja. Vi pravite, da so prazniki zakoniti. Jaz pravim, da niso, da so stvar dogovora. Vaša želja je, da se ti prazniki določijo in naj ne gredo v račun 11%. Naš predlog je, da se ti prazniki pustijo, pač pa, da gredo v račun 11%.

Zupan (zastopnik NSZ): Smo za to, da se prazniki upoštevajo, toda ne v okviru 11%.

Ing. Petrovčič: Torej se glasi tekst: Za prekoračeno delo in ob nedeljah in sledečih praznikih: Novo leto, Sv. Jožef, Velikonočni ponedeljek, Vnebohod, Sv. Peter in Pavel, Sv. Rešnje Telo, Vnebovzetje Marijino, Vsi sveti, 1. december, Brezmadežno spočetje in Božični dan. Nadalje se napiše: Ti dnevi veljajo tako, da se delo v teh dneh plača kot v nedeljah.

Rozman (zastopnik JSZ): Praznike vzdržimo, vendar naj bi ne šli v breme delavstva. Končno pa naj odloči, kako je s prazniki, banska oblast.

Gaser: Glede praznikov sem podal mnenje že pred dnevi. Danes je to bistvo pogajanj. Zato izjavljam v imenu organizacije, ki jo zastopam, da so za nas prazniki bistvenega pomena in jih

zahtevamo brez ozira ali gredo izven 11% ali ne, če nam bo podjetje ugodilo glede dopusta izven našega računa.

Praprotnik: Izjavljam: za slučaj, da bomo v ponedeljek kolektivno pogodbo sklenili, vzamem v vaš račun praznike, dam pa dva dni dopusta v naše breme.

Zupan: Mi praznike vzamemo iz računa in jih damo za dopust, po ugotovitvi, da dva praznika veljata kot en dan dopusta. Mi hočemo praznike črtati in zahtevamo dva dni dopusta več.

Kralj: Svoje praznike imamo, te pa damo za dva dni dopusta. S tem bi vi pridobili (tovarna).

Rozman (po kratkem posvetu organizacij čita stališče delavskih zastopnikov k spornim točkam. Osmo točka zadeva dopuste in pravi): Dopusti isto kot prej, 2 in 2 je 4 dni. Dva dni dopusta mesto praznikov.

Rozman: Da bi mi pristali, da bi v vročih obratih delali. Prosimo še, da ne bi šlo vse v delavski račun.

Praprotnik: Mi smo predlagali ali dopust ali praznike. Vi ste zahtevali dopust. Da vam še nekaj povem, pred razpravo me je poklical gospod knezoškof in je apeliral, naj se prazniki praznujejo. Jaz sem odgovoril, da ste se vi odločili za dopust. Da pa zadostite praznikom, pa dajte dopuste uporabljati za izpolnjevanje verskih dolžnosti.

Tako se je zgodilo, da so šli prazniki po vodi. O njih se je načelnega stališča držala samo ZZD. Tovarna in ostale tri organizacije pa so z njimi kupčevale. — S temi vrsticami mi zaključujemo debato o praznikih z ugotovitvijo, da mora biti vernemu katoličanu žal, da se je zadeva tako končala, kakor se je.

Kako misli naša mladina

Po življenju katoličani bodimo!

Živimo v dobi, ki hiti z neizmerno brzino nekam daleč. Vsi moramo radi ali neradi s časom naprej. Boriti se moramo za valovi življenja; boriti se moramo za svoj obstanek tu, na tem minljivem koščku zemlje; boriti se moramo tudi za svoje življenje onstran groba. Obe borbi sta težki, a težja je ona druga. Obe borbi sta važni, a važnejša je ona druga, ki se bo odločila za vedno.

Za borbo pa potrebujemo celih mož, ki bodo stali neomajno kakor konfini ob cestah in uravnavali svoje življenje in življenje soljudi k edinemu cilju — Bogu. Katoličani se imenujemo. Res je, samo imenujemo se, toda živimo in delamo pa ne kot katoličani. Samo tu in tam se zavemo svojih dolžnosti in nalog, a nato zopet zavozimo v stari tir lagodnega življenja. In če danes lije po svetu val brezbožnega materialističnega boljševisma, če ljudje tonejo v morju krvi, ali nismo vsega tega gorja tudi mi sami krivi? Ker nismo kot celi katoličani ustvarjali resnice, pravice in ljubezni, so se tega po načrtih Vsevednega lotile zle sile, na način, ki bo nam in našim zanamcem pustil globoke in krvave rane. Mnogi so, ki ob tej misli vztrepetajo, ker slutijo usodni trenutek. Največ pa jih je, ki jih to ne zanima; raje danes brezskrbno živijo. Ni pa jih malo, ki ob tej misli samo debatirajo, se urijo v besedni igri in mahajo po zraku. So pa med nami tudi taki, ki gradijo cesto, po kateri bo s pekleno brzino zdrvel svet, ali v smrt ali v življenje. Mi pa si ne želimo smrti, zato ne bomo drli v prepad. Življenja hočemo in Sonca. In če smo to z globoko iskrenostjo spoznali, se bomo s celim srcem oklenili smernic in načel, ki nas vodijo k Svetlobi.

Nič več ne bomo s svojim prepričanjem barantali kakor mešetar na sejmu, ampak bomo z jekleno voljo sledili klicu Pastirja, da nas povede v svoje Staje. Dosledno bomo živeli, da ne bomo samo katoličani po imenu, ampak tudi v dejanju.

Ako bo v naših dušah plamtel živ ogenj vere, ako bomo svojo voljo skovali kot jeklo, ako bomo razumeli skrivnostno moč žrtve, ako se bomo brez osebnih pridržkov predali, ne kot lutke, marveč kot značajni in zreli ljudje našim večnim idejam, kam naj se svet drugam obrne, če ne v dobo novega živega krščanskega občestva.

Tudi v našo prelepo slovensko zemljo segajo okrvavljeni prsti komunizma. Na njegove ideje kakor muhe enodnevnice nasedajo slabšiči, katere je življenje izpljunilo, ker so se zbalii borbe, ali pa so to krvoločni šakali, ki v svojem zagriženem satanizmu želijo smrti še drugim, ker so sami po lastni krivdi prišli ob življenje in Resnico.

Še je čas in od nas je odvisno, da zlo preprečimo in kolesnice življenja usmerimo proč od prepada. Ali pa imamo vero v zmago? Imamo jo in jo moramo imeti. Nevednost, zlobnost in prazno besedičenje ne bo prevpilo mogočnega orkana volje, žrtve in vere; one vere, ki nikoli ne dvomi o zmogovitosti moči krščanstva za obnovo življenja.

B. S.

Največ, najmanj katoličanov imamo.

Katoličanov imamo največ v krstnih knjigah, manj na govorniškem odru, še manj pri delu, a najmanj pri delu in v cerkvi!

Kritiko naših sejnih zapisnikov, ki jo je podal na zadnji seji gospod Georgioni, popolnoma odobravamo. V zapisniku je na primer izpadla izjava, ki jo je podal neki odbornik — Belan, da ne more priti med tednom v občinski urad in zahteval, da se mora zaradi tega uradovati tudi ob nedeljah. Toda ta gospod je svojo »načelno« izjavo prejšnji teden materialiter preklcal in je sedaj gotovo, da ga bo g. Kralj zaradi tega na prihodnji seji napadal, ker se morajo dane izjave držati. Glede »stilizacije«, ki je tudi jako lepa slovenska beseda, če pa še ni — pa bo, pričakujemo, da se bo kdo razpisal zaradi nje v »Sloveniji«, kakor se je razpisal zaradi jeseniških sej, smo pa mnenja, da je bila slaba tudi pri govorniku, ki se je zaradi nje pritoževal. Na primer tista besedica »striha«, ni napisana v slovenskem pravopisu, ki ga je izdalo Znanstveno društvo v Ljubljani. Treba bo torej to popraviti že zaradi »stilizacije«, ki je velikanskega pomena, ker se take stvari zelo rade zlorablajo, ali pa naj naša Akademija pouči Znanstveno društvo, da je »striha« slovenska beseda od 15. marca dalje, ko se je kot taka uporabljala na obč. seji.

Na zanimiv način je zagovarjal g. Georgioni na zadnji občinski seji nastavitve neke osebe na izpraznjeno mesto občinskega sluga. Pravijo pa nekateri, ki imajo tudi nekaj vpogleda v tisto zadevo, da je bilo v resnici precej drugače.

Z ozirom na županovo izjavo, da se bodo odselej naprej vsi predlogi in ugovori na občinskih sejah iznesli, opozarjamo vse Belane, naj — kadar bodo zvečer slišali na občini kakšno kokodajsanje in kikerikanje — vedo, da se tam vrši občinska seja. Škoda samo, ko je med drugimi tudi nekaj takih, za katere vsa tri leta ne bomo izvedeli, kam spadajo.

Na dolgo in na široko se je na zadnji občinski seji tudi govorilo o prepovedi »roditeljskih« sestankov. Ker so imeli na zadnjem takem sestanku največ besede roditelji kot gg. Perko, Georgioni in Duhovnik, imajo ti gospodje predvsem dolžnost, da se zoper prepoved pritožijo. Naše »prosvetiteljstvo«, tudi nova beseda, ki je še ni v slovenskem pravopisu, je čutilo veliko potrebo po tem, da se odnosi med šolo in družino izboljšajo. Zaradi tega se je običajno pred

roditeljskimi sestanki dogajalo, da so nekatere žene letale po hišah in naročale, koga naj na sestankih napadejo.

Z ozirom na izjavo g. Kralja, naj se objavi tudi poročilo o katehetskih honorarjih, ugotavljamo, da smo to poročilo že enkrat priobčili, dvakrat pa ene stvari ne priobčimo, ker ne spadamo k naši večini v občinskem odboru, ki se o vsaki stvari rada po stokrat pogovori.

»Čudna stvar« je padla v glavo nekemu gospodu pri Našem kovinarju, da vodijo našo občino nekateri gospodje, ki se pogosto vozijo v Ljubljano. Ker so ti gospodje, kolikor je nam znano, z Jesenic in se peljejo vsak teden kar po večkrat, se najbrž zadnjič nismo prav nič zmotili.

Z Breznice

Misijon ne bo po heli nedelji ves teden, kakor smo poročali, pač pa bo od 11. do 18. aprila.

Odbor Prosv. društva želi vsem članom in obiskovalcem naših predstav vesele in blagoslovljene velikonočne praznike in se priporoča za nadaljnjo naklonjenost. Vabi vas, da se udeležite na velikonočni ponedeljek ob 1/8 zvečer igre: »Župnik iz cvetočega vinograda«. — »Materinski dan« homo proslavili v našem društvu na belo nedeljo. Matere, udeležite se tega vašega praznika v obilnem številu, da boste videle vaše mačke, kako z vso dušo ljubijo svoje drage mamice. Pa ne samo matere, tudi drugi se udeležite tega »materinskega praznovanja«.

Naše objektivno poročanje v zadnji številki lista »Na mejah« o našem obč. proračunu za leto 1937/38 je naše nasprotnike hudo zabolelo, ker je javnost zvedela za njihovo početje. Še posebno pa so se razburili v zadnji številki omenjeni pritožniki občinskega proračuna, mogoče zaradi tega, ker so njihovi tovariši in sodrugi na Jesenicah in Javorniku zvedeli, kako »socialno« zastopajo v obč. odboru svoj delavski stan. Sedaj vam ne pomaga nobeno demagoško pojasnjevanje in hujskanje proti nam zaradi tega, ker je javnost o vsem poučena. Zato vam za drugič priporočamo več stvarnosti.

V naši občini se interesiramo tudi za tujski promet. Zato se je letos ustanovilo »Tujsko prometno društvo«, ki je imelo že dve predavanja. Škoda se nam zdi za taka važna predavanja,

Kultura na — straniščih.

Vsakdo ve, da se našim rdečkarjem in raznim naprednim elementom ne more odrekati izredne spretnosti in iznajdljivosti pri širjenju njihovih idej. Vsaka stvar, pa naj še tako smrdi, jim je dobra, da jim le služi v njihove namene.

Zato ni nič čudnega, če so se ti naprednjaki in kulturonosi spravili s svojo propagando celo na — stranišča!

Če kdo hoče videti komunizem ali jugofašizem tak, kakršen je v resnici, z njegovim pojmovanjem svobode in enakosti, naj gre in pogleda v delavska stranišča KID. To so pravi muzeji rdeče in napredne umetnosti. Ko vstopiš v tako stranišče, se ti odpre nov svet s svojevrstnim slikarstvom, pesništvo in filozofijo.

Nepregledna množica slikarij, prepletenih s spačenimi verzi in vzkliki bi skoraj zaslužila svojega urednika. Med nerodnimi slikami golih moških in žensk, med spačenimi podobami srpa in

kladiva se vrste nesramne popevke z žaljivkami in vzkliki proti nekaterim osebam.

Tu je v strnjeni vrsti združena protifarška gonja in komunistična propaganda protinarodnega političnega gibanja, brezbožno slikarstvo in ploha kletvic.

Le ene agitacije tu ni — za grupo in smeri ljudi, ki se zbirajo okrog organizacij pod katoliško zastavo — tem poslednjim v izpričevalo njih dostojnosti.

Vsekakor je čudna samohvala onih ljudi z njihovo kulturo, ko so vso to kulturo lahko spravili na par straniščnih sten.

Naš pristavek:

Čuli smo o tej čudni kulturi že ponovne pritožbe in mislimo, da bi bilo prav, če bi KID njeno nadaljnje širjenje in obnavljanje preprečila, če bi postavila delavstvu moderna stranišča, obložena s ploščicami, kar risarjenje in pisarjenje onemogoča. Iz higienskih ozirov kakor tudi zaradi dostojnosti in časti poštenega dela delavstva bi bilo tako prav.

Nadoknadimo z resnim delom

Jeseniško življenje se počasi uravnava v stari tir; boj za kolektivno pogodbo je končan; razburjenje polagoma polega. Marsikaj zanimivega in poučnega so Jesenice doživele v času delavske borbe za svoje pravice. Kronist bi z lahkoto napolnil precej strani debele knjige.

Prav in koristno se mi zdi, da tudi mi, preden bo govorila kronika, pokličemo v spomin tipične dogodke, ki pojasnjujejo zadržanje naših ljudi, katoliških delavcev. Iz minulega boja moramo izluščiti nekaj koristnih misli za naše organizatorično življenje in delovanje.

Med pogajanji sem imel večkrat priliko razgovarjati se z mladim fantom — krščanskim socialistom —, tako se je sam nazival. Značilno je prav to, da v njegovem govorjenju nisem mogel zaslediti prav nič, kar bi lahko imenoval krščansko. Odkrito moram priznati, da bi ga res z lahkoto prišteval k socialistom, ali še kam drugam. Krivice mu prav gotovo ne delam, če ga uvrstim v tisti kader, ki sovraži vse, kar je zaznamovanega s križem.

Vse njegove trditve in izvajanja so bile plod neprestanega frazarjenja komunističnih propagatorjev, ki so v času boja za kolektivno pogodbo živahno širili po Jesenicah Leninov evangelij. Sam mi je večkrat dejal, da je svoje misli zajemal povsod drugod, kakor pa iz organizacije, katere član je.

Čudno se mi je zdelo, kako je mogoče, da neka organizacija dopusti, da njeno članstvo sprejema informacije od nasprotnih organizacij, ki gotovo nimajo namena koristiti, pač pa le škodovati. Prosil sem ga za pojasnilo in zvedel sem naslednje: Ves čas pogajanj za kolektivno pogodbo so imele vse delavske organizacije brez razlike skupne shode pri »Jelenu«. Naša organizacija ni nikoli pozvala vsega članstva na informativen razgovor, le zaupniki so imeli nekoliko posvetovanj.

Strmel sem ob takem pripovedovanju. Ali ni to nedopusten čin vodstva jeseniške krščanske delavske organizacije? Ali to vodstvo računa in misli le toliko naprej, kolikor časa bo ono na krmilu? Zgleda že tako in ni se čuditi izidu zapupniških volitev. Vsa borba za kolektivno pogodbo se je vodila pri »Jelenu«, vsi skupni shodi so se vršili pri »Jelenu«, vse informacije so izhajale od »Jelena« in ni se čuditi, da so tudi katoliški delavci glasovali za »Jelenovce«! Pribiti moramo, da je tako početje v vrstah katoliških delavcev vse graje vredno, da sistematično vodi katoliške delavce v marksistične vode.

Zaradi pravilnega razumevanja moram takoj poudariti, da nisem proti skupnim delavskim nastopom, kadar gre le za materialne koristi. Toda vsaka organizacija je dolžna, da pred vsakim takim nastopom skliče svoje člane, jih informira, se z njimi posvetuje in upošteva njihove želje in zahteve. Kdor tega ne stori, nima mesta v vodstvu katerekoli organizacije. Njegova taktika je zgrešena in koristi le nasprotniku.

Razumljivo je, zakaj so v tem času s komunisti vred trdili tudi krščanski socialisti, da je odpovedi kolektivne pogodbe kriva jeseniška duhovščina in »edinic« minister, ki ga ima država — dr. Korošec.

Težke so greške, ki naš pokret, naše delo močno ovirajo. Sklenimo vendar že, da tako ne smeriti več naprej v naših organizacijah. Kar je zgrešenega, je treba s silo izrjaviti, četudi mnogo velja. Čas je, da snamemo mreno z oči in izprevidimo, kam nas vodi breznačelna kompromisnost, kam plövmemo s svojim zameglenim programom.

Postavimo na čelo vseh naših organizacij moze, preizkušene v krščanskih načelih, ker le taki so nam porok za trajne uspehe in koristi naše skupnosti. Vodja naših organizacij, posebno še delavske, mora biti načelno trden, versko globoko zakoreninjen in neomajen, pa samostojen.

Našim organizacijam moramo tudi točno začrtati program, katerega temelji morajo biti papeške okrožnice. Vse delo mora potekati v okviru njih, ker so nam kažipot za doseg našega cilja, ki je: ozdravljenje današnje družbe in razširitev Kristusovega kraljestva na zemlji.

Težko je to delo, mnogo truda bo treba, toda oklevati ne smemo. Proč z vso navlakom v naših organizacijah, pričnimo graditi znova od temeljev navzgor. Uspeh je odvisen od vseh nas. Vsi smo poklicani v neustrašene vrste Kristusovih borcev, da širimo Njegov nauk z Njegovo ljubeznijo do naših bližnjih.

Življenje mnogo terja od nas. Vse panoge človeškega udejstvovanja nujno potrebujejo dobrih delavcev. Strašna vrzel zija v pomanjkanju delavnih sil v javnih in zasebnih ustanovah. Naša naloga je, da take ljudi vzgojimo v naših organizacijah, da jih iz naših vrst postavimo na vsa mesta človeškega udejstvovanja in uspeh ne bo izostal.

Ne preslišimo poziv sedanjega časa, pričnimo z resnim delom in nadoknadimo, kar je zamujenega.

Minimalna mezda

Uredba o minimalnih mezdah, ki jo je izdala sedanja vlada, je eden najvažnejših socialnih ukrepov v vsej dobi obstoja države.

Pred dobrim mesecem je bila v »Službenih novinah« objavljena uredba o **minimalnih mezdah**, o sklepanju kolektivnih pogodb, o spravi in arbitraži. Preden omenimo najvažnejša določila te uredbe, hočemo o tej važni odredbi spregovoriti nekaj načelnih misli. Naši časopisi so o tem že nekaj poročali, našla pa so se tudi poročila, ki so hotela stvar ali zavijati ali prikrivati iz nekkih posebnih vidikov. Kot list delavskega kraja smatramo za prav, da to uredbo pobliže pogledamo, saj pomeni za stotisoče delavskih sodrugov v južnem delu naše domovine — mero njihove življenjske eksistence.

Nad 300.000 delavcev pridobi.

Uredba o minimalnih mezdah ima svoj največji pomen v tem, da izboljšuje eksistenco stotisočev delavcev in delavskih družin. Iz govora ministra za socialno politiko izvemo, da je nad polovico jugoslovanskega delavstva zaslužio pod minimom, ki ga določa sedanja uredba. Stotisoči delavskih rok so morali izvrševati težaška dela za plačo, ki ni samo onemogočala človeku dostojnega življenja, nego je jemala že čast ureditvam naše socialne zakonodaje. Stotisoči so delali za plačo, ki je znašala dnevno le 6, 8 ali 10 dinarjev. Uredba o minimalnih mezdah, ki jo je izdala sedanja vlada, ni torej samo dvignila stotisočev delavstva na višji socialni stalež, nego je prestižno pričela akcijo, da postavi tudi pridnega in skromnega balkanskega delavca iz primitivnih razmer na prve stopnje delavskega položaja v socialno naprednejših krajih in deželah. Če ako upoštevamo to zaslugo vlade, moramo njeno prizadevanje pozdraviti in pozdraviti prvi korak k izboljšanju slabih delavskih razmer na jugu, kjer je bilo omogočeno izkoriščati delovno moč za borih 6 dinarjev dnevno.

Cenejša in dražja delovna moč.

Mi Slovenci pa moramo uredbo o minimalnih mezdah še posebej pozdraviti s stališča zdrave delovne konkurence. Iz ministrovega govora, kakor rečeno, je razvidno, da so stotisoči delavstva na jugu prodajali delovno moč tudi za 6, 8 in 10 Din dnevno. Lahko si mislimo, da je tako izkoriščanje imelo za posledico hudo konkurenčno moč delovne storitve v tistih krajih, kjer so delavce tako slabo plačevali. Ako primerjamo mezde, ki so obstojale v naših krajih, z mezdami na jugu, nam postane jasno, da bi ob tako velikanski razliki slovenska podjetnost ne mogla več vzdržati nadaljnje konkurence. Uredba o minimalnih mezdah je torej istočasno zaščitila podjetnost v krajih, kjer so mezde vsaj kolikortoliko na višini dostojne eksistence. Na ta način je našim krajem vsaj v gotovi meri zopet zagotovljeno, da se podjetnost ne bo selila od nas tja, kjer so bile mezde tako nizke. S tem dejstvom je uredba o minimalnih mezdah prvi korak na izenačenju navzgor. Ob tem prvem koraku navzgor želimo, da bi temu prvemu zboljšanju sledili še nadaljnji ukrepi socialne rasti delavskega stanu. Ako pri tem še omenimo doživetja slovenskih industrijcev, ki so na konferenci zbornice v Belgradu predlagali za minimalno mezdo vsaj 2,50 Din na uro in so bili zaradi tega napadeni, češ, kaj mislijo s tako »visokimi« mezdami, vidimo, da je v določilu minimalne mezde veliko zasluge pri naših ljudeh; vidimo pa tudi, da je uredba premagala močni odpor in močno razvado sramotnih delavskih plač pri nekaterih

podjetjih. Končno pa sega uredba neposredno tudi v naše razmere s tem, da onemogoča plačo pod Din 2 in po bodoči uredbi g. bana gotovo 5 Din na uro in da onemogoča izkoriščanje cenejše ženske moči. Ako je bivala med nami kaka taka podjetnost, ki je hotela eksperimentirati navzdol ali ki je hotela s pomočjo ženskih delovnih moči isto producirati in več zaslužiti, potem ji bo sedaj tak eksperiment onemogočen. Mi vemo, da smo imeli tudi v Sloveniji tako industrijo s sramotno nizko, vnebovpijočo plačo. Saj so v nekkih podjetjih ženske delale za 1 Din do 1,50 Din na uro.

Najvažnejša določila uredbe.

1. Osnovna mezda, ki velja kot podlaga za določevanje minimalnih mezd, znaša za pomožno osebo Din 2 na uro. Če je delovna doba krajša kot 8 ur, velja kot osnovna mezda ona za 8 ur dela. Kot pomožno osebo se smatrajo vse osebe, brez razlike na spol, ki so zaposlene pri podjetjih, navedenih v § 36 te uredbe.

2. Za vse območje banovine določa — na podlagi osnovne mezde — ban minimalne mezde za vse območje banovine, če zahtevajo to javni interesi ali ena od prizadetih strank. Za kvalificirane delavce mora ban določiti tudi višje minimalne mezde. Minimalne mezde določa ban po zaslišanju delavskih in službodavskih organizacij.

3. Za pomožno osebo v obrtu in trgovini v krajih izpod 5000 prebivalcev se smejo osnovne mezde nekaj zmanjšati, vendar ne več kot za 10% prej omenjene osnovne mezde. Pri tem določevanju mora ban upoštevati gospodarske in socialne razmere kraja.

4. Mezde nekvalificiranih mladoletnih delavcev smejo biti manjše le za 25% prej omenjene osnovne mezde. Ako so mezde s kolektivnimi pogodbami bolj ugodne, veljajo tiste, ki so bolj ugodne.

5. Za dela, ki se oddajajo z licitacijo, je stavljen pogoj, da so minimalne mezde vnešene v predlog in tam zagotovljene. Izpod minimalne mezde se delavci ne smejo plačevati. To velja tudi za državna, banovinska in za samoupravna telesa.

Nadaljnja določila govorijo o sklepanju kolektivnih pogodb. To poglavje je za nas urejeno že do sedaj. K temu pridejo le neka dodatna določila:

1. Ban more določiti kolektivne pogodbe za gotovo stroko razširiti tudi na ostala podjetja iste stroke, ako zaposluje podjetje, ki je sklenilo kolektivno pogodbo, nad polovico delavstva dotične stroke.

2. V slučaju spora se morata obe stranki obrniti na pristojno upravno oblastvo s prošnjo za spravo. Oblastvo mora nato takoj določiti ustno razpravo v svrhu pomiritve. To se mora zgoditi pred vsakim izprtjem ali štrajkom.

3. Če se določi sporazum in se ne more določiti doba trajanja tega sporazuma, je ta veljaven kljub temu 6 mesecev in se ga morata držati obe stranki. Po 6 mesecih ga lahko odpovesta za dobo enega meseca.

4. Za časa spravnega postopanja je vsako izprtje ali vsaka stavka prepovedana.

5. Stranke morajo pred objavo stavke ali izprtja sporazumno pooblastiti za rešitev spora razsodišni odbor, ki sestoji iz državnega uradnika, ki ga določi ban kot predsednika, ter po dveh zastopnikov spornih strank, ki jih te same določijo. Proti sklepom razsodišnega odbora ni pravnega sredstva. Sklep velja v okviru pristoj-

ko pridejo predavatelji iz banovine, da je bila tako slaba udeležba. Ne vemo, kje je sicer krivda. Vemo le to, da za ta predavavaja skoraj nihče ni vedel. Zato priporočamo odboru, naj drugič posveti malo več delavnosti v tem oziru, da ne bo spet skoraj več predavateljev kakor pa poslušalcev.

Sprejem na delo pri KID. Desetine jih čaka pri nas, da bi dobili zaposlitev v jeseniških železarnah. Malokateri je tako srečen, da se mu njegova želja uresniči, srečen zato, ker je izbira delavcev od vsega drugega bolj odvisna kakor od resnične potrebe in bede delaželjnega človeka. Tisti, ki ničesar nima, da bi živeli, ostajajo brez posla, sprejeti pa so taki, ki bi vsaj za silo mogli doma živeti. Prav zadnje dni pa je bil sprejet možakar, ki je pred par meseci izročil zelo čedno kmetijo svoji ženi, da je tako postal popolna sirotka. Pravijo, da je celo brezdušni kapital s svojo revščino ganil do solz in ga je tako KID sprejela v svoje obrate. Pravijo pa tudi, da njegova žena sedaj, ko je gospodarica, rabi hlapca in da naj bi kar njeega, svojega moža namreč, v službo vzela kot hlapca, službo pri KID pa naj dobi tisti, ki je bolj potreben.

Z Bleda

Že par let se pri nas opaža žilava naprednost na polju katoliške prosvete. Res, tretji so hoteli naše delovanje, naše življenje v domu na Bledu, tako da smo se morali malo zabarikadirati za zidove naših domov. Gradili smo v srca poštenih Slovencev ljubezen do vere, do domovine in kljub vsem mahinacijam od raznih strani vzgojili kader poštenih mladeničev in mladenk, katere vidite sedaj lahko, kako so žilavi in ponosni na vero svojih pradedov. To je delo katoliške prosvete.

Nedeljo za nedeljo obiskujete z veseljem dvorano, da se po težkem delu razvedri duh, da se naučijete svežega življenja ter imate s tem poročstvo, da v takem vzgojnem ozračju ni bojazni za propast vseh nas Slovencev. Ko se pa odpre letna sezona, boste videli vsako soboto zvečer na prostem pred cerkvijo Gregorinov »Pasijon« in še mnogo različnih naših slovenskih narodnih iger, tako da bodo te igre posejali tudi letoviščarji, da bodo tudi oni spoznali našo prelepo besedo in naše lepe narodne noše.

Pripomniti moramo, da bo igral v »Pasijonu« glavno vlogo Kristusa sam pisatelj g. Gregorin.

Nadoknaditi hočemo, kar smo v prejšnjih letih, ne po naši krivdi, zamudili, da bo naše prosvetno delo na katoliškem polju vzor skupnega društvenega delovanja. Nadeli smo si nalogo, Bled napraviti za drugi »Oberamergau« in to najbrž že prihodnje leto. Letošnje predstave naj bodo uvod v cilj, katerega smo si začrtali.

Včasih smo hodili mi obiskovat razne gledališke predstave po domovih naše katoliške prosvete, sedaj pa upamo, da bodo tudi nas drugi obiskali.

Na svidenje torej na Bledu pred cerkvijo ob priliki uprizoritve Gregorinovega »Pasijona«.

Fare in kraji v Radovljiskem okraju, dopisujte v list „Na Mejah“

Sport

Naša mladina nastopa.

Sportno - gimnastična akademija ASK Gorenjca na odru Krekovega doma v nedeljo pomeni za naš kraj in za ves okraj brez dvoma ločnico med preteklostjo in bodočnostjo. Zapečatili smo končno tisto dobo neumestnega protekcionizma, ki je zares katoliškemu fantu in dekletu onemogočal skrb za zdrav telesni razvoj, čas, ko se je smatralo za greh in zločin, ki ga je treba kaznovati, če se je kak naš fant drznil izvesti par telesnih vaj. Od l. 1929 je bilo vsiljeno to nesmiselno počivanje, torej skoraj celih polnih sedem let. In mislili smo, da se po pravici bojimo, da bo po tolikih letih nedelavnosti, ko so med tem že vsi naši stari telovadci stopili s pozornice, akademija nosila na sebi vse znake dolgega počivanja z vsemi slabimi posledicami.

Vendar je bilo zanimanje za prireditev tako doma kakor v okolici veliko, zlasti še zaradi nastopa nekdanjih naših ljubljanskih orlovskih prvakov: Kermavnerja, Varška, Hvaleta. Publika je veliko dvorano popolnoma napolnila. Nobeno mesto ni ostalo nezasedeno. Toda to ni bila navadna gledališka publika, bili so to povečini stari naši kulturni, prosvetni, telovadni in sportni delavci in delavke. Ti ljudje niso prišli na prireditev, da bi gledali, ampak — videlo se je to jasno — hoteli so mani-

Za nove metode in novo vodstvo

Zaradi pomanjkanja prostora v 6. številki priobčujemo ta članek šele danes. Ur.

V nedeljo 7. t. m. se je vršil občni zbor JSZ, skupina kovinarjev na Jesenicah. Zanimanje za te volitve je bilo precejšnje zlasti zadnja dva dneva, ko se je zaznalo, da bo proti oficialni odborovi listi postavljena še druga lista, katero so nekateri katoliški delavci pozdravili z velikim veseljem. Bilo je namreč več kot dovolj vzrokov za resnega, katoliško orientiranega delavca, da je bil z delovanjem in smerjo dosedanjega odbora skrajno nezadovoljen. Treba je, da tu nekatere vzroke pribijemo.

Imeli smo vtis, da je hotelo vodstvo iz naše jeseniške skupine JSZ napraviti nekako podružnico tukajšnje marksistične organizacije. Tudi sicer je bilo njegovo delo vse premalo delavsko praktično, vse preveč se je zgublja v teoretiziranju in v smeri, ki z delavskim strokovnim pokretom nimajo ničesar opraviti.

Spomnimo naj tu na neštete intervencije za naše delavstvo, zlasti za zaposlitev brezposelnih. Nobene novosti tu ne povemo, če na tem mestu ugotavljamo, da so več posredovanj naredili ljudje izven JSZ, kot pa vsi njeni odborniki.

Ko je KID pričela graditi nove objekte in stanovanjske hiše, je na Jesenicah začelo rapidno naraščati število gradbenega delavstva. — Nasprotno skupine so ga pričele vabiti v svoje vrste in ga organizirati, navedeno naše vodstvo pa je očitno spalo. Tako se je zgodilo, da so pošteni naši fantje zašli k marksistom, tako da je NSZ v štiristopih pripeljala okrog 80 delavcev z znanega »golfprostor« na Jesenicah, naši odborniki pa še tistih niso ovbestili, da naj gredo na delo, za katere jim je bilo to po drugih naročeno. Naši ljudje iz vseh krajev brez kruha so prosili za kakršnokoli delo, ti pa se niti ganili niso. Drugi izven strokovne organizacije so morali zagrabit za delo, drugi sprejemati dan za dnem brezposelne, drugi hoditi zanje intervenirati, drugi jim pošiljati naročila, kje in kdaj so na delo sprejeti; delavska organizacija oziroma njeno vodstvo pa je spalo. Človek je imel vtis, da jim ni nič za tiste stotine stradajočih, samo da so sami pri dobrem kruhu: ne za delavce, ne za dvig lastne organizacije, katero bi lahko pomnožili za stotine novodošlih delavcev, pa je niso. Kaj čuda, če tega ni bilo mogoče več mirno trpeti in se je gradbeno delavstvo organiziralo v novi delavski skupini ter se razočarano nad JSZ včlanilo pri Zvezi združenih delavcev.

Kolikor manj na strokovnem, toliko bolj go-reče pa so se udejstvovali na političnem polju in to v pravcu, ki je bil naperjen proti našim katoliškim političnim voditeljem in proti javni usmeritvi našega naroda. Spomnimo se le preteklih občinskih volitev in njih bojov. Ali ob njihovih dejanjih ne trdimo lahko, da je bilo dejansko njihovo geslo: Proč od katoliškega ljudstva in v objem internacionalnega marksisti-

nosti, ki je bila določena s sporazumom o razsodišču.

6. v državnih, banovinskih, občinskih in drugih podjetjih, ki služijo javnim interesom je prepovedana vsaka stavka.

Navedli smo poglobitve prednosti uredbe in pridali nekaj glavnih določil. Prinašamo jih zato, ker so uredbo hoteli nekateri zlonamerno razlagati, kakor da določa najvišje mezde in da je v nepopravljivo škodo delavstvu. Hoteli so s tem begati nepoučene ljudi, vzgajati jih k nezadovoljnosti in nergaštvu in tako v demagoštvu žeti nezdrave sadove napačnih smeri.

zma. O zadržanju tega vodstva tekom bojev za zadnjo kolektivno pogodbo je itak govor v posebnem članku te številke: »Nadoknadimo z resnim delom.«

Če prav premislimo in preudarimo vse to in potem preotrimo še razne izjave o papeževih okrožnicah kot cunjah popisanega papirja, potem govorjenje o dveh bregovih, med katerima se je most podrl in med katerima ni več kompromisa, če so kot katoličani dali prednost navadnemu dopustu pred zapovedanimi prazniki in da na najvplivnejše mesto kandidirajo človeka, o katerem se šušlja, da je razdril družinsko srečo drugih, moramo reči, da bi bilo več kot žalostno, če bi ne bilo v naših delavcih toliko zdravja, da bi se vsemu temu uprli in postavili svoje liste z drugačnimi ljudmi in z drugačno smerjo.

Ta druga lista z nosilcem Ažmanom France- tom je dobila na občnem zboru 51 glasov, a je propadla. Mnenja pa je, da je propadla po igranju zakonitih predpisov s strani vodstva zborovanja. Naslednji podatki tudi jasno svedočijo, da se je skupina odborove liste zaradi svoje zmage zatekla k nerednostim: Na zboru je bilo vseh udeležencev 117. Ta številka je bila z različnih strani ugotovljena. Od teh 117 jih je bilo v dvorani 16, ki niso imeli glasovalne pravice. Enemu kandidatu z liste tov. Ažmana niso pustili glasovati, da si je imel glasovalno pravico. Za 40 članov, ki se glasovanja niso udeležili, so proti pravilom, torej nezakonito glasovali pristaši odborove liste. Sedaj pa pogledjmo samo izid glasovanja. Če bi bilo glasovanje pravilno, bi moglo biti oddanih samo 100 glasov. Če pa vzamemo, da bi glasovalo vseh 117 navzočih in da je bilo tistih 40 glasov s pooblastili veljavnih, bi moglo biti skupaj oddanih le 157 glasov. Razglasili pa so sledeči izid: za odborovo listo 139 glasov, za listo Ažman 51 glasov, 1 glas prazen. Skupaj 191 glasov. Te številke neizpodbitno izpričujejo, da so bile te volitve nepravilne, neveljavne, nezakonite.

Kakor vse življenje JSZ, tako tudi volitve izpričujejo, da je treba v to organizacijo drugačnega vodstva in drugih zares katoliških smeri.

Za vsakega malo

V Ameriki je prišlo nedavno do nenavadnega procesa. Dama iz višjih slojev je pri sodišču zahtevala ločitev od svojega moža, češ da ji ni povedal točnega datuma svojega rojstva. Tožbo je utemeljila s tem, da je svoje življenje usmerila proti astrologiji in se je še kot mladenka odločila poročiti se samo s človekom, ki bo, kakor ona sama, rojen pod znamenjem leva. Ker je sodišče osumilo moža, da je falzificiral svoj krstni list, je zakon razveljavilo.

Če je že tako zvana »hipermoderna« vzgoja temelj današnji generaciji, katera kot taka nima in ne sme imeti bodočnosti, naj bodo vsaj za to poklicana sodišča življenjsko pravična.

Tudi v Ameriki. Žena nekega slikarja je porodila četvorčke. Podjetje, v katerem je bil mož zaposlen, mu je kot pomočni honorar izplačalo na vsakega otroka po 200 dolarjev.

Naša podjetja bi pač rajši želela nasprotno.

V malem poljskem mestu Keletsko so v gledališču tik pred predstavo opazili, da so pokradeni vsi kustumi in maskerske potreščine. Občinstvo je moralo razočarano domov. Kostumov in šmink je moralo biti ogromno, ker se vsepovsod in vsak dan najdejo ljudje, ki se jih poslužujejo v svrhu stalno spreminjajočega se naprednjaštva.

Naši stavbinci

Pogajanja za kolektivno pogodbo

so po daljšem zastoju v teku in bodo morda ob izidu tega lista že končana.

Naša organizacija je poslala na ta pogajanja dva zastopnika, tako da imamo res vpogled v nje in da tudi mi doprinesemo svoj del k izboljšanju pogojev in k ureditvi delavskega razmerja med delavci in podjetniki.

Na prvi in drugi dan, to je 17. in 18. t. m., so se vršila pogajanja v splošnih določilih in se je dovršilo še dosti zadovoljivo, to pa zato, ker je bilo dosti dobre volje pri delodajalcih in pri delavskih zastopnikih. Dosegla se je angleška sobota, ki je važna posebno za okoličane, ki se vozijo z vlakom domov.

Ta teden se vršijo pogajanja v glavnem glede mezd in je upanje, da bomo dosegli zvišanje, kar je tudi prav, saj so sedanji zaslužki prav malenkostni in z ozirom na tukajšnjo draginjo komaj zadostujejo vsakdanjim najskromnejšim življenjskim potrebam.

Po zaključku pogajanj bo sestanek članov naše organizacije. Tam boste dobili točne informacije tako o pogajanjih kakor tudi o vsebini nove kolektivne pogodbe. Datum tega sestanka bo pravočasno objavljen in je dolžnost vsakega, da se ga sigurno udeleži.

Prosimo več socialnega čuta.

Sezona je pred nami. Gibanje stavbinskega delavstva bo postalo živahnejše. Ni se nam treba več bati hudega mraza. Mnogi brezposelni delavci že težko čakajo, da se bo pričelo delo v polni meri. Kljub temu, da je pri tvrdki zaposlenih 700 delavcev, jih je še mnogo, ki nestrpno pričakujejo zaposlitve. Tudi takih je precej, ki so že delali, pa imajo dopust. Ti vsak dan eden za drugim hodijo v pisarno v Krekov dom spraševati in prositi za delo.

Navajam vam primer, ki je zelo pretresljiv. Neki delavec je dobil pri tvrdki zaposlitev. Ko je začel delati, ni imel ne denarja, ne hrane, ne stanovanja. Moral si je pač pomagati, kakor je vedel in znal. Izprosil si je v Ljudski kuhinji brezplačno hrano. Ker v pol ure — opoldne namreč delajo do 12 in začnejo že ob pol 1 zopet delati — ni mogel opraviti, mu je palir, pri katerem je delal, zagrozil, da ga bo odpustil. Naša organizacija je pisмено prosila dotičnega palirja, da da dotičnemu delavcu dopust do ene ure. Delavec je obljubil, da bo pozneje delal od pol ene, ker bo dobil prvo plačo in si bo potem lahko poiskal stanovanje in plačal hrano. Drugi dan je bil dež in ker se navadno v hudem dežju ne more delati, dotični delavec ni šel v službo. Delati ni šel zato, ker je bil ves premočen že na potu v službo, posušiti pa se ni imel kje. Ko je prišel naslednji dan, mu je palir rekel, da ga ne rabi in da naj gre kar domov. Delavec ga je lepo prosil, da naj ga ne odpusti, ker se ne ve kam obrniti, da je lačen, raztrgan. Palir se je pa zadržal nad njim, da ga to nič ne briga ali je on lačen ali strgan, pač pa, da naj se pobere. Iz obzirnosti to pot imena palirja ne objavimo, toda povemo, da smo toliko obzirni zadnjikat.

Delavec je potem prišel v pisarno v Krekovem domu, kjer je v joku potožil svoje gorje. Na kolenih je prosil predsednika, naj mu pomaga, da bo dobil delo nazaj, saj on ni nič zakrivil.

Predsednik je šel takoj z njim v pisarno, tam je vprašal, kako je bilo, pojasnil delavčev položaj in prosil, da ga sprejmejo nazaj. Pooblaščen delovodja je dejal, da on tu ne more prav nič pomagati. Končno se je delavca naslednji dan usmilil neki nadpalir in napravil listek,

naj ga sprejmejo v delo. Danes je ta delavec srečen, ker ima zaposlitev.

Ali naj vse to mirno prenesemo? To nesočutje med delavci in nekaterimi od podjetja? Če vidimo pred seboj klečati reveža, ki bi rad delal, pa ne more dobiti zaposlitve, ali moremo biti brezčutni?

Zato apeliramo na podjetje samo, kakor tudi na njegove višje uslužbence, naj imajo vsi skupaj malo več socialnega čuta, kakor so ga imeli do danes. Saj so delavci prav tako po božji podobi ustvarjeni ljudje, ki dostikrat več občutijo, kakor pa oni, ki imajo več sreče in so prišli do boljšega kruha.

Prosvetni večer »Strokovne organizacije delavcev, ki se je vršil dne 25. t. m. v dvorani Krekovega prosvetnega doma, je uspel zadovoljivo v moralnem oziru, ne pa tudi v gmotnem. Bilo je sicer lepo število obiskovalcev, vendar ne toliko kot bi bilo pričakovati z ozirom na to, da so sodelovali pri njem skoro sami stavbinski delavci — člani naše organizacije. Razumeti moramo, da za delavca, ki ves dan vihti kramp in lopato, ni lahko še zvečer učiti se in truditi. Zato jim gre vse priznanje za njihov trud in upamo, da bo vdrugič tudi s strani občinstva več obiska. — Za uvod je imel duhovni svetnik in župnik gospod Kastelic govor o potrebi organizacije katoliškega delavstva in delovanja za gmotni in moralni napredek istega. Gdč. Stana Torkarjeva je prednašala deklamacijo, pevski zbor, sestavljen iz naših članov-stavbinec, je zelo dobro zapel nekaj pesmi, nato pa je bila dobro podana igrica »Vse naše«, ki so jo predvajali tudi naši člani. — Tem potom se najlepše zahvaljujemo g. svetniku za njegov govor, gdč. Torkarjevi za deklamacijo in vsem članom, ki so sodelovali, ter vsem ostalim, ki so pripomogli k uspehu prireditve. Ne smemo pozabiti tudi tovariša Kelvišarja, ki se je potrudil in v tako kratkem času usposobil naš pevski zbor. Naš večer je posetil tudi bankski šolski inšpektor g. Štrukelj in videl to naše nesebično prizadevanje. Hvaležni smo mu za to, ko mnogih, ki smo jih pričakovali, ni bilo.

Kako so pri Jervahu klali

Na stari Savi, tam za Markotovo hišo, stoji mala hišica, ki je danes last KID in je že predelana in povečana. Tu se je reklo po domače »Pri Jervahu«.

Gospodar je bil Matija, ženi njegovi je bilo ime Jera. Zredila je prašička in ko se je dovolj odebelil, mu je Jera namenila nož.

Nekega dne je rekla Matiji, naj privleče v hišo trugo, v kateri so vozili rudo od Savskih jam. Matija je nekoliko ugovarjal, da to ne gre. Ker pa je Jera tako hotela, je Matija pljunil v roke, godrnjaje pograbil trugo in jo z veliko težavo vlekel v hišo.

Radovednih otročajevo nikoli in nikjer ne manjka. Tako se je tudi tukaj kmalu nabrala gruča otrok, ki je z veliko vnemo pomagala Matiji privleči trugo v hišo. Tem otrokom je Jera velela stopiti na klop ob peči in počakati, da pride pujs v hišo. Matija, ki ni hotel imeti opravka s prašičem, je odšel za hišo. Jera je vzela prgišče koruze, šla proti svinjaku in vabila: »Nu, nu, pujs, nu, nu.« Pujs se je prizibal iz svinjaka, hlastal po koruzi in se počasi primajal v hišo. Jera je zaprla vrata, da pujs ni mogel uiti. Otroci na klopi so zagnali strašen krik, da se je pujs prestrašil in planil v trugo. Takrat skoči Jera z nožem nad pujsa in ga zabode. Pujs zacvili, zajame sapo in potegne nož v se. Otroci kriče, Jera kliče moža: »Matija, klejše, Matija, klejše, pujs je nož v se potegnil.« Ker pa pomoči le od nikoder ni hotelo biti, se je pujs naveličal svoje jahačice ter jo vrgel raz sebe in zdirjal po hiši.

Právici na ljubo bodi poyedano, da pujs le ni ušel smrti. Zanimivo klanje pa je ostalo Savčanom še dolgo v spominu.

festirati za svoje stare ideale in tudi so.

Ob naši stari in močoni himni se je vsa dvorana dvignila, pela in po končani prvi simbolični sliki udarila v frenetičen aplavz. Na odru je sledila točka za točko, spremljana z godbo in petjem, izvedena lepo, skladno, skrbno, točno, kakor da smo šele pred dnevi, ne pa pred leti imeli svojo zadnjo akademijo. Le dečke bi bile lahko bolj brezhibne. Dostavili bi le, da se nam zdi, da so bile po našem mnenju vaje deklet na dvovišinski bradli in v težki gimnastiki premalo dekliške, sicer so bile pa v izvajanju točne. Ne zaradi hvale, zaradi resnice moramo tako napisati. Zato je bilo tudi razpoloženje v dvorani prav dobro, izvrstno in opazili smo, kakó so si marsikateri med navdušenim ploskanjem veselih obrazov brisali solzne oči... Ej, spomini so vsajali, lepi, na preteklost, in z njimi solze.

Tako je akademija minula, zaključena s skupinsko sliko vseh nastopajočih, v lesku nove in v časti starih zastav, v svitu križa v ozadju, ob petju in igranju himne »Povsod Bogas«.

Upamo, da je z akademijo vsejano novo seme, ki bo rodilo ob božjem blagoslovu stoterih sad. ASK Gorenju na prireditvi čestitamo in mu kličemo: Po tej poti naprej!

Alpska kombinacija na Vršču

(dne 21. marca t. l.)

Slalom proga je bila dolga približno 1 km z višinsko razliko 280 m. Vrtič je bilo 30. Proga je bila izbrana po modernem avstrijskem sistemu in je bila zelo težka. Organizacija je funkcionirala dobro in tudi tekmovalci so bili disciplinirani.

Rezultati: Smuk: 1. Praček Ciril, 2. Heim Hubert, 3. Žnidar Emil, 4. Urbar, 5. Kavčič, 6. Koblar, 7. Sorli. — Slalom: 1. Praček 2:51,5, 2. Heim 2:52,5, 3. Žnidar 5:07, 4. Urbar 5:09, 5. Kobler 5:09,9, 6. Kavčič 5:14,3, 7. Sorli 5:54,3. — Kombinacija: 1. Praček 100, 2. Heim 99,36, 3. Žnidar 80,89, 4. Urbar 79,75, 5. Kobler 79,68, 6. Kavčič 77,87, 7. Sorli 70,60.

Poziv

Gospoda Georgionija prosim, da mi odgovori na pismo, ki sem ga mu pisal dne 14. marca t. l. V slučaju, da bo ta odgovor izostal, bo mojemu javnemu pozivu sledil javen odgovor.

Tone Duhovnik, kaplan, Kor. Bela.

BERNIK IVAN - MESARIJA

Ima vedno sveže goveje meso, teletino, svinjsko meso, klobase, salame, šunko, suho meso in slanino po najnižjih dnevnih cenah.

Franc Brejc

Jesenice, Gosposvetska c.

Preden se odločite za nakup manufakture, se prepričajte pri nas o nizkih cenah in veliki izbiri blaga

Jerica Regovec

Trgovina z mešanim blagom Vam nudi pri nakupu največje ugodnosti

Požnel Stanko

parna pekarna
Jesenice
Gosposvetska c.

*

Driporoča pristni turist
kruh in dobre kekse

Jože Brečko

trgovsko vrtnarstvo

Ima na zalogi vedno sveže cvetje, sadike in izdeluje po najnižji ceni vence in šopke po naročilu

Za elektriko

Vam nudi vse najugodnejše

Jože Markež

Jesenice, telefon št. 605

GORJANC IGNAC

JESENICE, CERKVENA ULICA

Parna pekarna
ima najokusnejši kruh

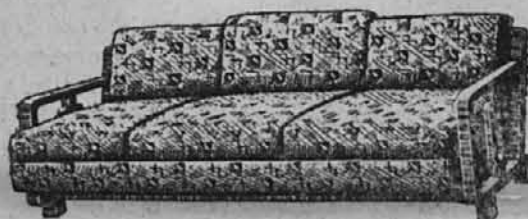
ANTON VILMAN

POLEG „BATA“

SPECERIJA - DELIKATESE

NIZKE CENE — DOBRO BLAGO

VAVPOTIČ FRANC - JESENICE, UKOVA 1

TAPETNIK

Izdeluje vsa tapetniška dela in ima na zalogi vedno izgotovljene divane, žimnice, kauče, fotelje i. t. d.

Ceneno in dobro prehrano, vina na debelo in drobno dobite in kupite najugodnejše v

LJUDSKI KUHINJI

JESENICE
KREKOV DOM

Kupujte pri naših oglaševalcih

Radoslav Dolinar

Specerija - manufaktura

steklo, porcelan, kolesa,
šivalni stroji, razno okovje

Jesenice, Gosposvetska c. 1

MAVRICIJ
SMOLEJ

URAR

JESENICE

Jože Košir

Manufaktura, perilo,
klobuki, obleke, plašči

Jesenice, Gosposvetska c.

Hranilnica in posojilnica na Jesenicah

obrestuje vse vloge
do najvišje v zakonih
določene meje.
Nove vloge izplačuje
vedno promptno.